

her i landet ophidser folk imod etniske mindretal, der er født andetsteds, som har en anden tro, og som taler og gebærder sig på anden måde. Men trods det forsøg på at ophidse folk er det ikke rimeligt at sætte lighedstegn mellem de fejl og forsømmelser, vi begår her, og dem, der begås i Tyrkiet.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Og jeg, som gjorde mig sådan en umage for at tale langsomt, klart og tydeligt!

Det, jeg sagde, var, at Fremskridtspartiet ikke kan gøtere brud på menneskerettigheder, men at vi ikke synes, en enkelt nation skal gå i flæsket på en anden nation og derved blande sig i dens nationale regler, men gøre det sammen med andre i de internationale fora, sådan som rent faktisk også står i den dagsorden, som hr. Arne Melchior er medforslagsstiller af.

Så jeg kan ikke se den helt store forskel.

Jeg vil blot lige sige om alternativet til det, som den dagsorden, der nu vil blive vedtaget, går i retning af, at hvis det virkelig skulle lade sig gøre at isolere Tyrkiet, så er det eneste, vi ville opnå, at give fundamentalisterne i Tyrkiet alle kort på hånden, og det vil jeg ikke være med til.

Søren Søndergaard (EL):

Da den daværende tyrkiske premierminister, Tansu Ciller, i slutningen af 1995 skulle overbevise Europa-Parlamentet om, at det bestemt ikke var i demokratiets interesse at afvise toldunionen med Tyrkiet, brugte hun et argument, som faktisk skulle vise sig at være utrolig effektivt, og som vi faktisk også har hørt her i dag. Hun sagde: »Hvis toldunionen ikke vedtages, kommer fundamentalisterne til magten i Tyrkiet.« Og toldunionen blev vedtaget, men lidt senere kom det islamiske parti alligevel til magten, såmænd i koalitionsregering med Tansu Cillers eget parti, Den Sande Vejs parti.

Hvordan kan det så passe ind i den gængse forklaring om, at hvis vi samarbejder med Tyrkiet, bliver de fundamentalistiske islamiske kræfter svækket, og omvendt: at hvis vi støder Tyrkiet fra os, går Tyrkiet mod øst, altså mod islamismen og en alliance med Iran og Irak og måske også med Libyen? Det passer utrolig dårligt sammen.

Forklaringen er, at det ikke er en Khomeini-bevægelse, der er på spil i Tyrkiet. Tværtimod er den form, islamismen har taget i Tyrkiet, et for-

søg på at imødegå en gentagelse af Khomeinis magtovertagelse.

Det er ikke noget tilfælde, at militæret tog magten i Tyrkiet umiddelbart efter den iranske revolution, og heller ikke, at den mest verdenslige institution i Tyrkiet, nemlig militæret, påbegyndte en kontrolleret islamisering af det tyrkiske samfund.

F.eks. blev islamiske skoler støttet, og undervisning i Koranen blev efterhånden obligatorisk, lang tid inden det islamiske parti kom til magten.

Islam blev altså ikke den samlende kraft for en social protest, men snarere et våben imod en social protest og et redskab til opsamling af denne protest.

Islamismens udbredelse var f.eks. et af de mange redskaber, der blev brugt til at smadre den tyrkiske venstrefløj og det ganske effektivt.

Og den fundamentalistiske bevægelse kunne langt hen ad vejen – med statens støtte – tilbyde rammer for social aktivisme i et samfund stort set uden andre muligheder for politisk engagement.

Lad det derfor fra Enhedslistens side være sagt én gang for alle: Fundamentalismen vokser ikke på grund af Vestens tarvelige behandling af Tyrkiet; den vokser på grund af fraværet af demokrati. Det er kampen for demokrati og menneskerettigheder, der er midlet imod styrkelsen af den fundamentalistiske bevægelse, ikke eftergivenhed over for de antidemokratiske kræfter, som bruger truslen om fundamentalisme som argument for, at man skal acceptere deres overgreb på menneskerettighederne.

Militærdiktaturet fra 1980 til 1983 sørgede for at gøre det næsten af med den tyrkiske venstrefløj, og efter at det gamle kommunistiske fjendebillede havde tabt en del af sin kraft, blev nationens anden hovedfjende, nemlig kurderne, så meget desto mere vigtig, og det har kurderne sandelig måttet mærke, og det er måske især kurdernes situation, der viser, at den langsomme demokratisering, som udenrigsministeren talte om i sit oplæg, har været ikke bare langsom, men faktisk ikkeeksisterende, for der er intet, der tyder på en forbedring af kurdernes situation. Militærets taktik er fortsat at tømme de kurdiske landsbyer, ødelægge dem og fordrive folk til slumkvarterer i de store byer. Mere end 3.000 landsbyer er blevet ødelagt på denne måde, og det er ikke mindst i det sidste par år, det er sket.